

- to take account of possible market fluctuations, seasonal and other variations, lack of information, etc., in other words, to consider all possible scenarios;
- to obtain a complete picture of the process to be predicted. Interval forecast results can generally give more complete picture of the projected process since they outline all areas of possible profits, losses and other important factors and indicators;
- to identify critical situation threats (e. g. lack of funding). So, the project, which proves to be effective for deterministic calculation, may show significant probability of inefficiency under the conditions of uncertainty.

Besides, such approach significantly simplifies plan adjustments in future. For instance, business operational plans made with the usage of conventional methods need to be constantly reviewed and re-approved if there are any actual deviations from the target values. In practice, we repeatedly had to face the situation, when companies established artificial range of values (e.g. $\pm 10\%$), compliance with which provides to plan revision absence. In case of interval model, actual parameters will generally result only in correction (reduction) of the range of projected parameters, which means that plans will have to be re-approved only if actual deviations are very significant.

References

1. Tintner, G. (1991). The Theory of Choice under Subjunctive Risk and Uncertainty. *Econometrica* 9, 298–304.
2. Rosenberg, N. (1982). *Inside the Black Box: Technology and Economics*. New York: Cambridge University Press.
3. Zemitan, G. (2014). *Methods of prediction of the organization's financial condition*. Retrieved from http://www.iteam.ru/publications/finances/section_29/article_408/ (in Russ.)
4. Dyskina, A. A. (2011). An integrated approach to the evaluation of investment attractiveness of the industrial enterprises. *Proceedings of the Odessa Polytechnic University*, 2, 320-324 (in Russ.).
5. European Commission (2008). *Guide to cost-benefit analysis of investment projects*. Evaluation Unit DG Regional Policy EC (Structural Fund ERDF and Cohesion Fund ISPA).
6. Shackle, G. L. (1961). *Decision, Order and Time in Human Affairs*. Cambridge University Press.
7. Hansen, E. R. (1993). Computing zeros of functions using generalized interval arithmetic. *Interval Computations*, 3, 3-28.
8. Gessing, R. (1985). Two-level hierarchical control for stochastic optimal resource allocation. *International Journal of Controlling*, 1, 161-175.
9. Shvetsov, I., Kornienko, V., & Preis, S. (1997, April). *Interval spreadsheet for problems of financial planning (PACT'97)*. London, England, pp. 373-385.
10. Galasiuk, Valeriy, & Galasiuk, Viktor (2008). Consideration of economic risks in a valuation practice: journey from the kingdom of tradition to the kingdom of common sense. *ICFAI Journal of Applied Finance*, 14(6), 18-33.

Received 10.09.2014

УДК 338.439.5.001.57:636.2.002.6

I. В. Лозинська

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки,
Сумський національний аграрний університет, Україна
Inna_lozinskaya@inbox.ru

ОСНОВНІ ШЛЯХИ ТА МЕХАНІЗМИ ПОДОЛАННЯ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИХ ПРОБЛЕМ У ГАЛУЗІ М'ЯСО-МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА

Анотація. У статті розглянуто основні напрями регулювання галузі м'ясо-молочного скотарства в економіко-правовому аспекті, що повинні поєднувати в собі методи ринкового саморегулювання та державної підтримки. Для цього проаналізовано обсяги і структуру державної підтримки в контексті вступу України до СОТ, які забезпечують протекціоністський ефект для товаровиробників; визначено основні шляхи підвищення ефективності економіко-правової політики на основі світової правотворчої діяльності; проведено оцінку ефективності чинних державних програм розвитку м'ясо-молочного скотарства.

Ключові слова: м'ясо-молочне скотарство; державна підтримка; економіко-правове регулювання.

Inna Lozynska

PhD (Economics), Associate Professor, Sumy National Agrarian University, Ukraine
160 H. Kondratyeva Str., Sumy, 40021, Ukraine

BASIC WAYS AND MECHANISMS TO OVERCOME ECONOMIC AND LEGAL PROBLEMS IN MEAT AND DAIRY SECTORS

Abstract. *Purpose.* Ukraine has a large number of legal acts regulating production of meat and dairy products, provision and management of investment, labour, material and technical resources, innovations, land. However, this number of constituent and regulatory documentation does not help, but creates additional difficulties in economic activity. The main key to revival of the meat industry and the dairy cattle producers, as well as efficiency of agricultural enterprises improvement is creation of regulatory framework through the clever combination of market self-regulation and government support.

Discussion. In today's realities, market cannot ensure food security, parity prices of industrial and agricultural products, export promotion, ecologization of production, preservation and improvement of breeding potential, development of the rural areas. Hence, the mechanism of state support for the compensation of market inability is a common phenomenon around the world.

Results. Equally important for Ukraine are the problems of economic and legal mechanism and the corresponding financial basis for the implementation of certain provisions of legal acts, as well as inconsistency of many legal acts of agricultural legislation with the norms and standards of the European Union and the World Trade Organization. The quality of legislation is one of the most important factors of national security, protection of the national interests of Ukraine, the rights and interests of legal subjects. Current regulations provide satisfactory conditions for the investment climate improving. Experts note that most of the investors' risk are associated with unpredictable changes in legislation, and about 50% of the risk are caused by the state policy imperfection in the field of agriculture and cattle breeding, if the actions are inadequate in conditions of the market and do not allow agricultural producers to predict the future conduct of its own economic activity, and investors – to be sure about return on investment.

Conclusion. To bring the legal framework of Ukraine's agriculture on a new, global level and make it more effective, we must use a global law-making experience. In addition, approval of the Agrarian Code of Ukraine will help to avoid many problems, for example, by improving the mechanism of calculation and payment of subsidies to the producers of milk and meat cattle.

Today, in dairy cattle industry 3 state programs are being implemented, and in the area of beef cattle – a national project «Renewed cattle», the implementation of which will make it possible to stabilize and build up cattle herds, to raise the level of consumption of animal products per person, increase volume of production, and improve the financial and economic situation of farmers.

Keywords: government support; meat and dairy cattle; regulation; legal framework for development industry.

JEL Classification: H80, K39, Q18

И. В. Лозинская

кандидат экономических наук, доцент кафедры экономики, Сумский национальный аграрный университет, Украина
ОСНОВНЫЕ ПУТИ И МЕХАНИЗМЫ ПРЕОДОЛЕНИЯ ЭКОНОМИКО-ПРАВОВЫХ ПРОБЛЕМ В ОТРАСЛИ МЯСО-МОЛОЧНОГО СКОТОВОДСТВА

Аннотация. В статье рассмотрены основные направления регулирования отрасли мясо-молочного скотоводства в экономико-правовом аспекте, которые должны объединять в себе методы рыночного саморегулирования и государственной поддержки. Для этого проанализированы объемы и структура государственной поддержки в контексте вступления Украины в ВТО, которые обеспечивают протекционистский эффект для товаропроизводителей; определены основные направления повышения эффективности экономико-правовой политики на основе мировой практики; проведена оценка эффективности существующих государственных программ развития мясо-молочного скотоводства.

Ключевые слова: мясо-молочное скотоводство; государственная поддержка; экономико-правовое регулирование.

Постановка проблеми. Основною запорукою відродження м'ясо-молочного скотарства й підвищення ефективності діяльності товаровиробників – сільськогосподарських підприємств – є створення дієвої нормативно-правової бази. Забезпечення соціально-економічного зростання галузі повинно відбуватися шляхом оптимального поєднання ринкового саморегулювання та державної підтримки. Для розробки стратегічних планів розвитку м'ясо-молочного скотарства необхідно скористатися позитивним світовим досвідом створення сприятливого правового середовища.

Аналіз останніх досліджень та публікацій свідчить про зацікавленість проблемою регулювання розвитку м'ясо-молочного скотарства як українських дослідників (В. М. Єрмоленко, О. В. Гафуров, М. В. Требенюк, С. О. Нікітченко та ін.), так і закордонних учених – Дж. Торн (Thorne, 2002), Р. Шварц (Schwartz, 2002), Н. Хамільтон (Hamilton, 2010), Дж. Джонсон (Johnson, 2006), Б. Брорсен (Brorsen, 2013) та ін. Але досі економіко-правова основа регулювання цієї галузі залишається несформованою через відсутність системи її державної підтримки та відповідної нормативно-правової бази.

Метою статті є визначення основних напрямів підвищення ефективності економічно-правової політики щодо регулювання галузі м'ясо-молочного скотарства та аналіз наявних державних програм її розвитку.

Основні результати дослідження. В Україні існує чимало нормативно-правових актів, які регулюють процес виробництва м'ясо-молочної продукції, забезпечення та управління інвестиційними, трудовими, матеріально-технічними ресурсами, інноваціями, землею. Однак наявність великої кількості установчої і регулюючої документації не допомагає, а навпаки, створює додаткові труднощі у процесі господарської діяльності.

По-перше, специфічні особливості скотарства не могли бути враховані традиційними галузями права, бо це не входить до їхніх завдань. По-друге, в українському законодавстві закладено можливість подвійного тлумачення деяких нормативно-правових норм. По-третє, в Україні відсутній економіко-правовий механізм та відповідно фінансове підґрунтя для реалізації окремих положень нормативно-правових актів. По-четверте, багато нормативно-правових актів аграрного законодавства не узгоджено з нормами і стандартами Європейського Союзу та Світової Організації Торгівлі.

Остання проблема є найважливішою, адже у зв'язку зі вступом до СОТ Україні потрібно якнайшвидше гармонізувати й уніфікувати національне законодавство відповідно до принципів міжнародного права. Це, своєю чергою, дозволить захистити вітчизняного виробника і надати йому рівні умови з іноземними фермерами [1].

Аналізуючи економіко-правові аспекти підписання угоди із СОТ, слід відзначити, що для України нова політика державного регулювання сільськогосподарського виробництва є доволі жорсткою (зокрема йдеться про видатки, що стримують розвиток) [2; 3].

Сьогодні державна підтримка виробництва сільгосп-продукції здійснюється безпосередньо із державного бюджету через державні програми розвитку галузей та спеціальні фонди, що надають виплати за пільговим кредитуванням, лізингом техніки тощо (рис.).

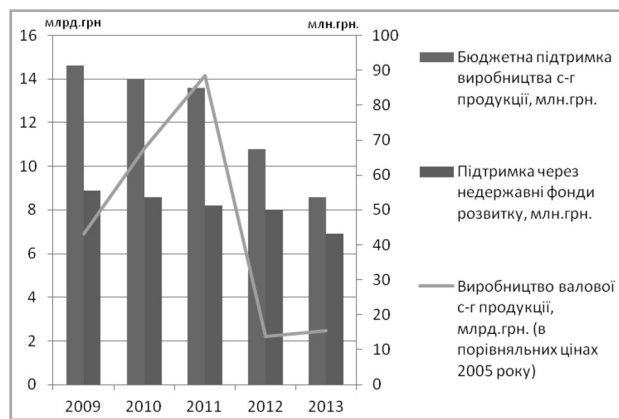

Рис. Залежність між рівнем виробництва сільськогосподарської продукції та обсягами державної підтримки

Джерело: Складено автором на основі [2]

Як свідчать наведені на рис. дані, між обсягами виробництва сільськогосподарської продукції та державної підтримки існує пряма залежність, що, безперечно, негативно впливає на розвиток економіки країни, бо сільгоспвиробники в умовах затяжної кризи вже не здатні вирішувати власні проблеми без фінансової допомоги ззовні.

Але це не означає, що сільськогосподарські товаровиробники потребують лише грошової підтримки. Насамперед необхідно підвищити дієвість нормативно-правової бази. Якість і стабільність законодавства є одним із найважливіших чинників забезпечення національних економічних інтересів, реалізації прав та інтересів суб'єктів господарювання, інвесторів та ін. Експерти зазначають, що більша частина ризиків інвесторів пов'язана саме із непередбачуваністю змін законодавства, а приблизно 50% ризиків спричинено недосконалістю державної політики в сільському господарстві (і зокрема галузі скотарства), яка є неадекватною в умовах ринку і не дає змоги сільськогосподарським товаровиробникам спрогнозувати на перспективу ведення власної господарської діяльності, а інвесторам – бути впевненими в поверненні вкладених коштів. Так само можна охарактеризувати й відповідну регіональну політику.

Аби усунути негативи, притаманні нинішній аграрній політиці, потрібно підвищити ефективність механізму економіко-правового регулювання розвитку сільського господарства. Нам видається, що основними напрямками вдосконалення цього механізму мають бути:

- реформування відносин власності (володіння, користування, розпорядження) на землю та інші засоби виробництва;
- вдосконалення структури аграрного виробництва і розвиток нових організаційно-правових форм господарювання на селі;
- реформування системи ціноутворення з метою досягнення паритету цін на сільськогосподарську продукцію та промислові засоби виробництва;
- підвищення добробуту працівників села;
- забезпечення комплексного і сталого розвитку аграрного сектору.

На нашу думку, для того щоб вивести законодавчу базу сільського господарства України на новий, світовий рівень і зробити її більш ефективною, слід скористатися міжнародним досвідом правотворчої діяльності, де аграрні правовідносини регулюються Аграрним кодексом. Він закріплює існування різних форм власності в сільському господарстві, наявність різноманітних форм управління сільськогосподарськими підприємствами, розвиток орендних відносин, орієнтацію на великі фермерські господарства [6]. Прийняття Аграрного кодексу України дозволить уникнути багатьох проблем та зробити процес економіко-правового регулювання сільськогосподарської діяльності значно простішим і прозорішим [7].

Нинішня недосконала законодавча база створює великі перепони для розвитку галузі скотарства. Наприклад, неоднозначна ситуація щодо механізму нарахування та виплати дотацій виробникам молока і м'яса ВРХ призвела до стрімкого зниження закупівельних цін. Зі зміною у 2011 р. попереднього механізму дотацій спостерігалось нетипове для зимового сезону 2012–2013 рр. зниження закупівельних цін на молоко – у середньому на 6% порівняно із відповідним періодом минулого року (з урахуванням дотацій). Для господарств населення цей показник становив 11%. Крім того, за 2012–2013 рр. на 13% скоротилося надходження молока на переробку, що стало обмеженням бази для нарахування дотацій виробникам молока і може призвести до загострення ситуації в галузі молочного тваринництва в подальшому.

В ЄС у період так званого «великого молока» держави купують у виробників надлишки, а взимку продають сухе молоко. В Україні ці механізми не діють. Узимку, в період найменшої пропозиції, закупівельні ціни на цю сировину в Україні на 10–20% вищі, ніж у ЄС [8].

В Європі також оперують «літньою» і «зимовою» цінами, але різниця між ними становить 10–15%. Цьому сприяє планомірне протягом року, а не масове взимку, як в Україні, отелення корів. В Україні 65% молока виробляють у весняно-літній період, а 35% – в осінньо-зимовий.

Тільки усвідомивши ці реалії, уряд зможе цивілізовано впливати на ціни бюджетною підтримкою сільгоспвиробників, інтервенціями з Держрезерву або імпортом та міждержавними угодами.

Законом України «Про оподаткування ПДВ діяльності переробних (м'ясо-молочних) підприємств та виплати ними дотацій сільськогосподарським товаровиробникам» від 01.01.2012 № 4268 викладено в новій редакції п. 1 підрозділу 2 розділу XX Податкового кодексу і змінено порядок оподаткування ПДВ діяльності переробних (м'ясо-молочних) підприємств та виплати ними дотацій сільськогосподарським товаровиробникам, що існував до зазначеної дати. До того ж було змінено механізм виплати компенсації сільгоспвиробникам за продані ними переробним підприємствам молоко і м'ясо у живій вазі, що передбачає виділення 70% ПДВ переробників на пряму дотацію виробника, а 30% – у спеціальний фонд Держбюджету, і буде розподілятися Кабміном (замість 100% перерахування у 2011 році). У 2013 році ця пропорція змінилася на 60/40, а у 2014-му вона повинна становити 50/50 відповідно.

На нашу думку, зазначене нововведення погіршує стан виплат товаровиробникам за здану продукцію.

По-перше, через зміни у структурі розподілу ПДВ знизиться рівень дотації для сільгоспідприємств.

По-друге, буде втрачено всі позитиви діючого раніше механізму, зокрема «автоматичність виплат», «щомісячну індексацию», «відсутність розподільчої вертикалі».

По-третє, тепер виробники продукції отримуватимуть кошти на дотацію після їх проходження через спецфонд Держбюджету та рішення комісії.

Дотації за молоко і м'ясо ВРХ повинні здійснюватися з урахуванням якісних показників і бути спрямовані на стимулювання виробництва високоякісної продукції. Тому необхідно диференціювати розміри державної підтримки залежно від якості продукції, що виробляється.

Наприклад, до 2015 р. товаровиробникові із бюджету має виплачуватися 40 коп. на 1 кг молока екстра та вищого сорту і 25 коп. – 1 сорту. Якщо надої від однієї корови становитимуть 6 тис. кг, то дотація дорівнюватиме близько 2400 грн./рік. Ситуація з вирощування ВРХ на м'ясо складається гірше. Товаровиробник може отримати максимальну суму доплат за 1 кг живої ваги поголів'я вищого вгодованості в сумі 3,50 грн., тобто за бичка вагою 400 кг сільськогосподарському підприємству буде виплачено дотацій до ПДВ у розмірі 1400 грн. Це може дещо нівелювати критично низьку ціну в 2013 році – 11 грн./кг живої ваги. Держава повинна взяти на себе розробку нормативно-правової документації щодо здешевлення матеріальної бази – вартості доїльного та холодильного обладнання, забезпечення племматеріалом, поліпшення якісного складу поголів'я у приватному секторі.

Відповідно до вказаного Закону України «Про оподаткування ПДВ діяльності переробних (м'ясо-молочних) підприємств та виплати ними дотацій сільськогосподарським товаровиробникам» спеціальна бюджетна дотація за поголів'я корів м'ясного напрямку продуктивності надається сільгоспідприємствам (племзаводам, племрепродукторам та іншим агропідприємствам) за кожну таку корову. Сума, що виплачується племінним заводам, сягає 1900 грн. за голову, племрепродукторам – близько 1000 грн., іншим агропідприємствам – майже 600 грн. за голову.

Реалізація цього напрямку повинна мотивувати сільгоспідприємства до збереження і нарощування м'ясного поголів'я.

Крім того, для запобігання вирізання маловагового молодняка ВРХ у господарствах населення, збільшення обсягів виробництва високоякісної яловичини і надходження на глибоку промислову переробку висококондиційного поголів'я великої рогатої худоби, підняття рівня споживання яловичини на одну особу науковцями ННЦ «Інститут аграрної економіки» пропонується запровадити бюджетну дотацію за вирощений та проданий на забій суб'єктам господарювання, які мають власні (орендовані) потужності для забою тварин, молодняка ВРХ [9].

Отже, відродження економічної ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств у галузі скотарства можливе лише за умови створення дієвого економіко-правового середовища.

Сьогодні в галузі молочного скотарства діє три держані програми, основні результати впровадження яких уже певним чином можна оцінити. У галузі м'ясного скотарства впроваджується національний проект УААН «Відроджене скотарство», який ставить за мету:

- Збільшити виробництво високоякісної яловичини і створити високопродуктивне виробниче та племінне стадо на підприємствах, що будуть задіяні у проєкті. Наповнення внутрішнього ринку України високопродуктивною племінною худобою задля поліпшення генетики існуючого стада ВРХ зумовить істотний позитивний ефект і позначиться на зростанні загальних обсягів виробництва яловичини.
- Зменшити імпортозалежність країни на споживчому ринку м'яса. Забезпечити населення України високоякісним м'ясом яловичини вітчизняного виробництва.
- Збільшити рівень конкурентоспроможності вітчизняного скотарства, що дасть можливість вітчизняним виробникам повернутися на зовнішні ринки надійними партнерами і повноправними гравцями.
- Виконання поставлених завдань дозволить стабілізувати та наростити поголів'я ВРХ, підняти рівень споживання продукції тваринництва на одну особу, збільшити обсяги її виробництва, поліпшити фінансово-економічний стан аграріїв [10].

Водночас, в Україні залишається чимало неврегульованих питань та проблем, які гальмують розвиток скотарства на сільськогосподарських підприємствах. Нами узагальнено основні проблеми галузі з акцентом на економіко-правові засади розвитку галузі скотарства, які є недосконалими і потребують значних змін (табл.).

Таблиця

Основні проблеми в галузі скотарства та пропозиції щодо їх розв'язання

Сутність проблеми	Пропозиції щодо розв'язання проблеми
<i>Структура виробництва</i>	
Високий рівень концентрації виробництва молока та м'яса ВРХ у приватному секторі (близько 80%)	Розширення великотоварного виробництва
Недостатній рівень концентрації виробництва сировини в зонах переробних підприємств	Розвиток виробничої та заготівельної кооперації
Відсутній/обмежений рівень гігієни виробництва	Розвиток міні-ферм сімейного типу із середньою кількістю поголів'я (5-15 голів)
Відсутність/обмеженість належної системи зберігання та транспортування	Запровадження ланцюга «виробництво – заготівля – переробка – збут»
Низький ступінь спеціалізації галузі на рівні господарюючих суб'єктів	Створення та активне функціонування консультативної ради при уряді з числа провідних спеціалістів галузі для узгодження дій щодо розвитку скотарства
Відсутність якісного наукового супроводу у справі вдосконалення виробничих процесів	
Недостатній рівень знань	Активізація (зіміна) методів діяльності дорадчої служби
<i>Племінний потенціал</i>	
Брак фінансування наукових робіт	Аналіз використання бюджетних коштів та визначення найбільш ефективних напрямів їх спрямування
- Недостатній рівень модернізації та застосування новітніх технологій у генетиці - Закритість України для іноземної генетики - Застосування застарілих методик у племінній справі	Поступове збільшення продуктивних та генетичних вимог Створення окремих гуртових ринків або структурних підрозділів із продажу племінної худоби на вже існуючих ринках Усунення бар'єрів при імпорті генетичного матеріалу
<i>Якість та контроль продукції</i>	
Недотримання гігієни доїння	Посилення контролю гігієни доїння та проведення постійного навчання виробників
Недосконалість логістичної системи збору молока та м'яса	Тестування якості молока на місці з відбракуванням неякісного продукту, створення та сертифікація боєнь ВРХ
Недотримання системи відгодівлі	Закріплення нормативними документами відповідальності за якість молока та м'яса як товаровиробників, так і переробників Диференціація оплати залежно від якості продукції
<i>Державна політика</i>	
Часті зміни регуляторної політики та невиконання прийнятих програм	Консультації із зацікавленими сторонами і визначення реальних цілей, розробка стратегії розвитку галузі скотарства за напрямками та її реалізація протягом п'яти років
Відсутність всебічного обговорення і консультацій із виробниками та врахування їх пропозицій перед прийняттям ключових рішень	Повернення колишньої системи дотацій, вдосконаливши її збалансованим поєднанням як якості, так і кількості виробленої продукції та покращенням системи контролю за отриманням виробником продукції відповідних коштів
Бюрократизована дозвільна система	Забезпечення доступу до більш довгострокових та пільгових кредитів, запровадження механізму державних гарантій компенсації ризиків
Відсутність економічних стимулів для модернізації технічної бази	Сприяння залученню інвестицій і впровадженню для цього економічних стимулів

Джерело: Узагальнено та складено автором на основі дослідження літературних джерел [2; 4; 6; 9]

Висновки. З огляду на критичну ситуацію, яка склалася в галузі, державі необхідно вжити заходів, аби зменшити збитковість діяльності товаровиробників, забезпечити продуктами харчування власного споживача, захистити внутрішній ринок, підвищити конкурентоспроможність відповідної с.-г. продукції. Для цього законодавчим органам доцільно прийняти Аграрний кодекс України, закони України «Про органічне виробництво» та «Про страхування сільського господарства». Не менш важливими кроками з боку держави має бути застосування більш дієвих механізмів контролю за дотриманням аграрного законодавства, усунення неузгодженості між нормативно-правовими актами, створення пільгових засад кредитування суб'єктів, що господарюють у сфері м'ясо-молочного скотарства.

Література

- Аграрне право України / В. М. Єрмоленко, О. В. Гафурова, М. В. Требенюк [та ін.]; за заг. ред. В. М. Єрмоленко. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 608 с.
- Концепція комплексної програми аграрного та сільського розвитку України до 2020 року [Електронний ресурс]. – 2013 – Режим доступу: <http://www.agrichamber.org.ua>

- Boyer C. N. Changes in Beef Packers' Market Power After The Livestock Mandatory Price Reporting Act: An Agent-Based Auction [Electronic resource] / C. N. Boyer, B. W. Brorsen // *Journal of Agricultural Economics*. – 2013. – Accessed mode: <http://ajae.oxfordjournals.org/content/early/2013/03/06/ajae.aat005.full.pdf>. – doi: 10.1093/ajae/aat005.
- Nikitchenko S. O. Державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників в умовах економічної кризи / С. О. Нікітченко // *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*: зб. наук. праць; ред. Д. О. Мельничук. – Вип. 142, Ч. 2. – К.: НУБПУ, 2009. – С. 78–81.
- Бабко В. М. Державна підтримка сільськогосподарського виробництва як чинник забезпечення його конкурентоспроможності / В. М. Бабко // *Інвестиції: практика та досвід*. – 2010. – № 7. – С. 79–81.
- Johnson G. G. Trends in Livestock Law [Electronic resource] / George G. Johnson. – 2006, April. – Accessed mode: https://www.wyomingbar.org/bar_journal/article.html?id=76
- Thorne J. Settlement Confidential: Outline for a Possible Livestock & Poultry Monitoring and Safe Harbor Agreement [Electronic resource] / John Thorne, Richard Schwartz. – 2002, June 11. – Accessed mode: http://www.sierraclub.org/pressroom/cafo_papers/safe_harbor_proposal.pdf
- Hamilton N. The Legal Guide to Direct Farm Marketing / Neil Hamilton. – Cambridge, MA 02138: National Bureau of Economic Research, 2010. – 56 p.
- Концептуальні напрями стратегії розвитку агропромислового комплексу та сільських територій України на період до 2020 року; наук. ред. П. Т. Саблук. – К.: ННЦ ІАЕ, 2008. – 50 с.
- Богданко С. Невтішні реалії / С. Богданко // *Агрореперспектива*. – 2009. – № 2. – С. 40–43.

Стаття надійшла до редакції
16.09.2014

References

- Yermolenko, V. M., Hafurova, O. V., & Trebenyuk, M. V. (2010). *Ukraine Agrarian Law*. Kyiv: Yurinkom Inter (in Ukr.).
- The Cabinet of Ministers of Ukraine (2013). *Conception of the complex program of agrarian and rural development of Ukraine till 2020*. Retrieved from <http://www.agrichamber.org.ua>
- Boyer, C. N., & Brorsen, B. W. (2013). Changes in Beef Packers' Market Power After The Livestock Mandatory Price Reporting Act: An Agent-Based Auction. *Journal of Agricultural Economics*. Retrieved from <http://ajae.oxfordjournals.org/content/early/2013/03/06/ajae.aat005.full.pdf>. – doi: 10.1093/ajae/aat005
- Nikitchenko, S. O. (2009). State support for agricultural producers in economic crisis. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannya Ukrainy (Scientific Herald of the National University of Bioresources of Ukraine)*, 142(2), 78-81 (in Ukr.).
- Babko, V. M. (2010). State support for agricultural production as a factor of its competitiveness ensuring. *Investytsii: praktyka i dosvid (Investments: Practice and Experience)*, 7, 79-81 (in Ukr.).
- Johnson, G. G. (2006, April). *Trends in Livestock Law*. Retrieved from https://www.wyomingbar.org/bar_journal/article.html?id=76
- Thorne, J., & Schwartz, R. (2002). *Settlement Confidential: Outline for a Possible Livestock & Poultry Monitoring and Safe Harbor Agreement*. Retrieved from http://www.sierraclub.org/pressroom/cafo_papers/safe_harbor_proposal.pdf
- Hamilton, N. (2010). *The Legal Guide to Direct Farm Marketing*. Cambridge, MA 02138: National Bureau of Economic Research.
- Sabluk, P. T. et al. (2008). *Conceptual directions of development strategy of agriculture and rural development in Ukraine for the period till 2020*. Kyiv: NNTS IAE (in Ukr.).
- Bohdanko, S. (2009). Disappointing reality. *Agroperspektyva (Agroperspective)*, 2, 40-43 (in Ukr.).

Received 16.09.2014